

ΑΝΑΙΜΙΑ ΚΑΙ ΚΥΗΣΙΣ

Υπό

ΦΑΙΔΩΝΟΣ ΦΕΣΣΑ

Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Αἰμοδοσίας
τοῦ Μαιευτηρίου («Ἀλεξάνδρα»)

Μιά ἀπό τις συχνότερες μεταβολές πού συμβαίνουν εἰς τὸν ὄργανισμό τῆς γυναί-
κας κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐγκυμοσύνης
εἶναι ἡ ἀνάπτυξις ἀναιμίας.

Ὅπως εἶναι γνωστό, μὲ τὸν ὄρο ἀναιμία
ἐννοοῦμε τὴν ἐλάττωσι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
κυκλοφορούντων ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων
—καὶ ἐπομένως τὴν παράλληλη ἐλάττωσι
τοῦ ποσοῦ τῆς αἰμοσφαιρίνης—κάτω τῶν
φυσιολογικῶν ὁρίων. Ἡ φυσιολογικὴ
κύησις συνοδεύεται σταθερὰ ἀπὸ ἀναιμία
μικροῦ βαθμοῦ, ἰδιαίτερα κατὰ τοὺς τε-
λευταίους μῆνες αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἡ ἀ-
ναιμία αὐτὴ δὲν εἶναι πραγματικὴ, διότι
δὲν ὀφείλεται σὲ μείωσι τοῦ ὀλικοῦ ἀρι-
θμοῦ τῶν ἐρυθρῶν αἰμοσφαιρίων τῆς ἐγ-
κύου γυναίκας, ἀλλὰ σὲ αὔξησι τῶν ὑ-
γρῶν συστατικῶν τοῦ αἵματος, δηλαδὴ
τοῦ πλάσματος. Διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζεται
ψευδοαναιμία τῆς κύησης.

Ἐχει πλέον διαπιστωθῆ ὅτι κατὰ τοὺς
τελευταίους μῆνες τῆς ἐγκυμοσύνης, ἰδι-
αίτερα μετὰ τὸν 5ον, τὸ πλάσμα αὐξάνει
πολὺ σὲ ὄγκον, μέχρι 30 ἢ καὶ πλέον ἐπι-
τοὺς ἑκατὸ τοῦ ἀρχικοῦ ποσοῦ, ἐνῶ κατὰ
τὴν ἴδια περίοδο τὰ ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια
αὐξάνουν σὲ πολὺ μικρότερη ἀναλογία.
Ἀποτέλεσμα τῆς δυσαναλόγου αὐτῆς αὐ-
ξήσεως τοῦ πλάσματος εἶναι ἡ ψευδο-
αναιμία, διότι ἔτσι σὲ μιὰ σταγόνα ἢ ἕνα
κυβικὸν χιλιοστὸν αἵματος θὰ μετρήσωμε
ὀλιγώτερα ἐρυθρὰ αἰμοσφαίρια καὶ ὀλι-
γώτερη αἰμοσφαιρίνη, μιὰ καὶ ἔχουν ἀ-
ραιωθῆ τὰ κύτταρα μὲ περισσότερο πλά-
σμα. Ἄν ὅμως μπορέσωμε νὰ μετρήσωμε
ὀλόκληρη τὴν ποσότητα τῶν ἐρυθρῶν

πού περιέχει ὁ ὄργανισμός, τότε ὄχι μό-
νον δὲν θὰ βροῦμε ἐλάττωσι ἀλλὰ μικρὴ
αὔξησι τοῦ ὀλικοῦ ποσοῦ τῶν ἐρυθρῶν
αἰμοσφαιρίων.

Αὐτὴ ἡ ψευδοαναιμία ἢ, ὅπως λέγε-
ται ἀπὸ ἄλλους, *φυσιολογικὴ ἀναιμία τῆς
κύησης* παρέρχεται πολὺ σύντομα μετὰ
τὸν τοκετό. Ἄλλωστε δὲν χρειάζεται νὰ
λάβωμε κανένα θεραπευτικὸ μέτρο γιὰ
τὴν φυσιολογικὴ αὐτὴ «ἀναιμία» ἐν τού-
τοις ἢ σημαντικὴ αὔξησι τοῦ ὄγκου τοῦ
αἵματος στὸ τελευταῖο τρίμηνο τῆς κύη-
σεως ἔχει σημασία σὲ γυναῖκες πού ὑπο-
φέρουν ἤδη ἀπὸ τὴν καρδιά τους ἢ αὔξη-
μένη ἀρτηριακὴ πίεσι.

Πολὺ πιὸ μεγάλη σημασία ἀπὸ τὸ σχε-
δὸν φυσιολογικὸ αὐτὸ φαινόμενο ἔχουν,
τόσο γιὰ τὴν κυοφοροῦσα γυναῖκα ὅσο καὶ
γιὰ τὸ παιδί της, οἱ πραγματικὲς ἀναιμίες.
Ἐννοεῖται ὅτι ὅσο πιὸ μεγάλος ὁ βαθμὸς
τῆς ἀναιμίας τόσο μεγαλύτεροι καὶ οἱ κίν-
δυνοι γιὰ τὴ μάννα καὶ τὸ παιδί.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα ἡ μεγάλη ἀναιμία
τῆς ἐγκύου μπορεῖ νὰ φέρη πρόωρον το-
κετόν. Τὰ παιδιὰ ἀναιμικῶν μητέρων δὲν
γεννιῶνται κατὰ κανόνα ἀναιμικά, διότι
τὸ κύημα, μέσω τοῦ πλακοῦντος, κατα-
φέρνει νὰ προμηθευθῆ ὅ,τι τοῦ χρειάζε-
ται, ἔστω καὶ ἂν τὸ παίρνη ἀπὸ τὸ ὑστέ-
ρημα τοῦ μητρικοῦ ὄργανισμοῦ. Ἡ ἀναι-
μία κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης
ἀποτελεῖ ἕνα τεράστιον μειονέκτημα ἀ-
κριβῶς τὴν στιγμὴ πού ὁ ὄργανισμός τῆς
ἐγκύου χρειάζεται νὰ ἐργασθῆ καὶ πράγμα-
τι ἐργάζεται μὲ ὅλες του τίς διαθέσιμες δυ-
νάμεις γιὰ νὰ φέρη εἰς πέρας τὸ ἔργον του.

Ἡ πιὸ συνηθισμένη αἰτία ποῦ προκαλεῖ ἀναιμία σὲ μιὰ ἔγκυο γυναίκα εἶναι ἡ ἔλλειψη σιδήρου. Ὁ σίδηρος εἶναι τὸ σημαντικώτερο συστατικὸ τῆς αἰμοσφαιρίνης, καὶ ὁ ὄργανισμὸς τὸν προσλαμβάνει ἀπὸ τὶς διάφορες τροφές, ἰδίως τὸ κρέας. Ὁ γυναικεῖος ὄργανισμὸς, λόγῳ τῆς τακτικῆς ἀπωλείας αἵματος κατὰ τὴν ἔμμηνον ρύσιν, ἔχει σχεδὸν πάντοτε μιὰ λανθάνουσα ἔλλειψη σιδήρου. Ὅσο πιὸ ἐνωρίς ἔχει ἀρχίσει ἡ περίοδος μιᾶς γυναίκας καὶ ὅσο πιὸ ἀφθονοὶ εἶναι, τόσο μεγαλύτερη θὰ εἶναι ἡ ἔλλειψη τοῦ σιδήρου. Ὅταν ὑπερβῆ ὠρισμένα ὅρια, τότε ὁ ὄργανισμὸς δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ κατασκευάσῃ ὅση αἰμοσφαιρίνη χρειάζεται, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀναιμία. Ἡ ἔγκυμοσύνη ἔρχε-

ται σὰν ἓνα πρόσθετο αἷτιο γιὰ νὰ χάσῃ ἡ γυναίκα σίδηρο: διότι ἀπὸ τὸν σίδηρο τῆς μητέρας τοῦ θὰ φτιάξῃ τὸ παιδί τὸ δικό του αἷμα. Ἐτσι σὲ κάθε ἔγκυμοσύνη ἡ μητέρα δίδει στὸ παιδί ὅσο σίδηρο τοῦ χρειάζεται, ἀφαιρώντας τὸν ἀπὸ τὸ δικό της ἀπόθεμα. Ἐπειδὴ κατὰ τοὺς τελευταίους 3-4 μῆνες τῆς ἔγκυμοσύνης ἡ ἀνάπτυξι τοῦ ἐμβρύου εἶναι μεγάλη, τότε ἀκριβῶς χορηγεῖ ἡ μητέρα τὸν περισσότερο σίδηρο, καὶ τότε συνήθως ἐκδηλοῦται στὴν ἴδια ἡ ἀναιμία. Ἐννοεῖται ὅτι ὅσο πιὸ πολλές ἔγκυμοσύνες ἔχουν προκληθῆ ἢ ὅσο πιὸ πολὺ αἷμα ἔχει χάσει εἰς τὸ παρελθὸν ἡ γυναίκα, εἴτε ἀπὸ τὴν περίοδο εἴτε ἀπὸ ἄλλη αἰτία, τόσο πιὸ βαρεῖα θὰ εἶναι ἡ ἀναιμία ποῦ θὰ ἀναπτύξῃ.

(Συνεχίζεται)

ΕΡΕΥΝΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Γενεή.— Ὡς ἀνεκοινώθη ἐνταῦθα, ἐκ μέρους Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Ὄργανισμοῦ Ὑγείας καὶ τοῦ Ταμεῖου Ἐπείγουσης Περιθάλψεως τοῦ Παιδιοῦ (τοῦ ΟΗΕ), αἱ ἀπὸ κοινου καταβαλλόμεναι προσπάθειαι τῶν ἐν λόγῳ δύο ὀργανισμῶν συντελοῦν εἰς τὴν παροχὴν συμπαραστάσεως πρὸς μέγαν ἀριθμὸν μητέρων καὶ παιδιῶν ἀνὰ τὸν κόσμον μὲσω 21.000 εἰδικῶν κέντρων.

Παραλλήλως, ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς ὑπεγραμμίσθη ὅτι ἐξακολουθεῖ πάντοτε ὑφιστάμενον τὸ πρόβλημα τῆς παροχῆς καλυτέρας περιθάλψεως πρὸς τὰ ἔχοντα τοιαύτην ἀνάγκην ἄτομα (μητέρας καὶ παιδιὰ). Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ ἀποδίδει ἰδιάζουσαν σημασίαν εἰς τὴν ἀνάγκην ὑπάρξεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἀρτίως εἰδικευμένων εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν δημοσίαν ὑγείαν. Αὕτη συνιστᾷ τὴν ἔντασιν τῶν εἰς διεθνή κλίμακα προσπαθειῶν ἐνισχύσεως τῶν ὑγειονομικῶν ὑπηρεσιῶν αἰτίας προσφέρονται πρὸς τὰς μητέρας καὶ τὰ παιδιὰ.

Ἡ σχετικὴ ἔκθεσις τονίζει περαιτέρω ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου τὰ ὑφιστάμενα σημαντικώτερα ὑγειονομικὰ προβλήματα εἰς τὸν τομέα τῆς παιδικῆς περιθάλψεως ἀνάγονται εἰς τὴν κακὴν διατροφὴν, τὰς διαρροϊκὰς ἀσθενείας, ὡς καὶ τὰς ἀφορώσας τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ὁ ὑποσιτισμὸς καὶ ἡ ἐλονοσία εἶναι συνήθεις ἀσθένειαι. Εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον, τὰ συνηθέστερα αἷτια παιδικῶν ἀσθενειῶν, καὶ δὴ θανατηφόρων, εἶναι ἡ διάρροια καὶ αἱ ἀναπνευστικαὶ παθήσεις, τῶν προερχομένων ἐκ πλημμυλοῦς διατροφῆς ἀσθενειῶν κατατασσομένων πιθανώτατα εἰς τὴν τρίτην κατὰ σειράν κατηγορίαν. Τὰ προαναφερθέντα πορίσματα ἐξάγονται ἐκ λεπτομεροῦς μελέ-

της, ἥτις διεξήχθη ὑπὸ τοῦ Παγκοσμίου Ὄργανισμοῦ Ὑγείας μετὰ τῶν πρὸς τοῦτο ἐπιλεγέντων ἀνὰ τὸν κόσμον ὑγειονομικῶν κέντρων διὰ τὴν μῆτέρα καὶ τὸ παιδί.

Ἡ αὕτη ἔκθεσις ὑπογραμμίζει, ὡσαύτως, τὴν ἀνάγκην ἀποκτήσεως περισσοτέρων γνώσεων καὶ εἰδικεύσεως μεγαλύτερου ἀριθμοῦ ἀτόμων εἰς τὸν τομέα τῆς διαιτητικῆς. Ἡ τοιαύτη δὲ εἰδικεῖσις θὰ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῆται μετὰ προσοχῆς, προσαρμοζομένη πρὸς τὰς ἐκάστοτε τοπικὰς ἀνάγκας.

Περαιτέρω ἡ ἔκθεσις τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς εἰς μεγαλύτεραν κλίμακα διενεργείας ἐμβολιασμῶν, δι' ὧν θὰ ἐξασφαλίξῃται ἀνοσία εἰς τὰς περιπτώσεις διαφόρων ἀσθενειῶν, ἐπὶ πλέον τῆς εὐλογίᾳς, διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς ὀποίας ἡδη ἐφαρμόζεται εὐρύτατον πρόγραμμα. Εἰς πολλὰς περιοχὰς ὑφίσταται μεγάλη ἀνάγκη ἐμβολιασμοῦ κατὰ τῆς φυματιώσεως καὶ διευρύνσεως τῶν προγραμμάτων καταπολεμήσεως τοῦ τύφου, τῆς διφθερίτιδος, τῆς χολέρας, τοῦ κοκκύτου καὶ τοῦ τετάνου.

Ὡσαύτως, ὑπὸ τῆς προαναφερθείσης Ἐπιτροπῆς ἐγένετο ἀνασκόπησις τοῦ ἐφαρμοζομένου εἰς τὸν τομέα τῆς ὑγιεινῆς τοῦ περιβάλλοντος παρόντος κοινου προγράμματος. Εἰς τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν ἀναφέρεται, ἐν προκειμένῳ, ὅτι μιὰ ἠύξημένη δραστηριότης θὰ πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὑφισταμένων δικτύων ὕδατος καὶ τῶν μεθόδων τῆς εἰς τὴν θάλασσαν ἀπορρίψεως διαφόρων καταλοίπων. Οὕτω θὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ καταπολέμησις παιδικῶν ἀσθενειῶν καὶ ἡ βελτίωσις τῶν ὑγιεινῶν συνθηκῶν τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς τὰ σχολικὰ ἰδρύματα, ὡς καὶ εἰς τὰ ὑγειονομικὰ καὶ κοινοτικά κέντρα.